यू.एम.एन. वार्षिक प्रतिवेदन, डोटी
२०७८/२०७९

यूनाईटेड मिसन टु नेपाल
UMN

रूपान्तरित नेपाली समाजमा सबैलाई प्रशस्तताको जीवन

रमेश थिङ्ग
क्लष्टर टीम लिडर
डोटी क्लष्टर

यूनाईटेड मिसन टु नेपाल सन् १९५४ देखि नेपालमा रहेर शिक्षा, स्वास्थ्य, ऊर्जा तथा सामुदायिक विकासका क्षेत्रमा कार्यरत एक अन्तर्राष्ट्रिय गैर-सरकारी संस्था हो । यस संस्थाले डोटी जिल्लामा वि.सं. २०६५ साल देखि सामुदायिक विकासका लागि विभिन्न परियोजनाहरू सञ्चालन गर्दै आइरहेको छ । नेपालमा भएको राजनैतिक परिवर्तनसँगै यू.एम.एन. डोटी क्लष्टरले साविकका गाउँ विकास समितिहरूबाट परियोजनाहरूको बहिर्गमन गर्दै हाल बोगटान फुडसिल र बडीकेदार गाउँपालिकामा आफ्ना परियोजनाहरू केन्द्रित गरेको छ । जसअनुसार सन् २०२० देखि २०२५ सम्मका लागि डोटी क्लष्टरले रणनीतिक योजना तर्जुमा गरी बोगटान फुडसिल र बडीकेदार गाउँपालिकामा शिक्षा, स्वास्थ्य, जीविकोपार्जन, जलवायु परिवर्तन, अपाङ्गता पुनर्स्थापना, संरक्षण तथा सुशासन सम्बन्धि विभिन्न परियोजनाहरू सञ्चालन गर्दै आएको छ । त्यसैगरी जोरायल गाउँपालिकामा सञ्चालित समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना मार्फत समावेशी विकास परियोजना मिति २०७९ असारमा समापन गरी गाउँपालिकाबाट बहिर्गमन भएको छ । यस प्रतिवेदनमा आ.व. २०७८/७९ मा यू.एम.एन. डोटी र साझेदार संस्थाहरू ग्रामिण समुदाय विकास केन्द्र (आर.सी.डी.सी.), अपाङ्ग सेवा संघ र समान पहुँच विकास केन्द्र (सिड) नेपालद्वारा सञ्चालन गरिएका परियोजनाहरूको प्रगति विवरण समेटिएको छ ।

यू.एम.एन.लाई विगतदेखि हालसम्म सामुदायिक बिकासका क्षेत्रमा हातेमालो गर्दै काम गर्नको लागि उचित वातावरण दिई समन्वय, सहकार्य र सहयोग गर्नुहुने स्थानीय तह, सरकारी निकाय, गैरसरकारी संस्थाहरु तथा सम्पूर्ण सरोकारवालाहरुप्रति हामी आभारी छौं ।

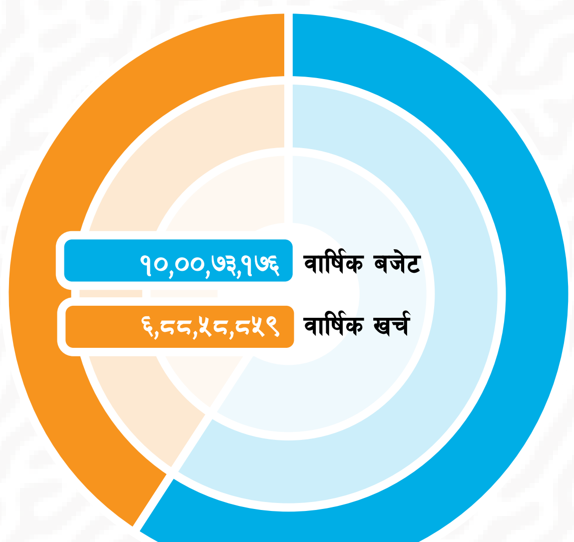

सक्षम परियोजना:

परियोजनाको लक्ष्य: अति विपन्न समुदायलाई न्याय र समतामूलक सेवा प्रवाहका गर्नका लागि स्थानीय तह र सरोकारवालाहरूलाई उत्तरदायी, पारदर्शी र जवाफदेही बनाई सुशासन कायम गर्नका लागि पहल गर्ने ।

कार्य क्षेत्र: बोगटान फुडसिल गाँउपालिका वडा नं. १, ४ र ७

साझेदार संस्था: समान पहुँच विकास केन्द (सिड), डोटी

मुख्य उपलब्धीहरू

- ८०० भन्दा बढी महिला, पुरुष तथा बालबालिकाहरू ३३ (२४ महिला समूहहरू, ३ वटा पुरुष समूह, ३ बालक्लब र ३ वटा किशोरकिशोरीहरू समूहहरू) वटा समूहमा संलग्न भई निरन्तर नागरिक शिक्षा छलफलमा सहभागी हुनुको साथै स्थानीय स्तरमा हुने विकास निमार्णका कार्यहरूमा सहभागि भएका छन् ।
- २४ वटै महिला समूहहरूले गाउँपालिकामा आबद्ध भई नियमित बैठक बस्ने, बचत तथा ऋण सञ्चालन गर्ने र कार्ययोजनाहरू बनाई कार्यान्वयन गर्ने गरेका छन् ।
- विद्यालयस्तरमा हुने अतिरिक्त क्रियाकलाहरूमा बाल सहभागिता बढ्नुका साथै बालक्लबहरूले आफ्नो कार्ययोजना बनाई सक्रिय रूपमा काम गरिरहेका छन् ।

समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना मार्फत समावेशी विकास परियोजना

परियोजनाको लक्ष्य: अन्य नागरिक झैं सुधारिएको गुणस्तरीय जीवनयापनका लागि अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा परिवारलाई सक्षम बनाउने ।

कार्य क्षेत्र: जोरायल गाँउपालिका वडा नं. १ देखि ४ सम्म

साझेदार संस्था: अपाङ्ग सेवा संघ, डोटी

मुख्य उपलब्धीहरू

- १९ जना अपाङ्गता भएका बालबालिकाहरूको चिकित्सकीय उपचार पश्चात् दैनिक क्रियाकलापहरू गर्ने अवस्थामा सुधार भई सामाजिक क्रियाकलापमा सहभागितामा बढेको छ ।
- ११ जना अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई सहायक सामग्री जस्तै बैषाखी, सेतो छडी, ह्वील चियर, एल्बो क्रचेस सहयोग गरेपछि दैनिक क्रियाकलापहरूमा सहजता भएको छ ।
- ५० जना अपाङ्गता भएका विद्यार्थीहरूले शैक्षिक सामग्रीका साथै पोशाक सहयोग पाई पठनपाठनमा सहयोग पुगेको छ ।
- २३ जना अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू तथा अभिभावकहरूलाई आयआर्जनका तथा साना व्यवसाय (बाखापालन, कुखुरा पालन, खुद्रा पसल, सिलाईकटाई पसल) स्थापनाका लागि बिऊ पूँजी सहयोग गरिएको छ ।

प्रमुख उपलब्धीहरू

- ७९ आय आर्जन
- १ विद्यालयमा अपाङ्गमैत्री ऱ्याम्प तथा शौचालय निर्माण
- ५० अपाङ्गता भएका बालबालिकालाई शैक्षिक सामग्री सहयोग
- २९ अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई उपचार
- १ बालमैत्री कक्षा कोठा व्यवस्थापन
- ११ अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई सहायता सामग्री

बालबालिका उत्थानशील विकास परियोजना

परियोजनाको लक्ष्य: बालबालिका, युवा र वयस्कहरू लगायत महिला, आप्रवासी कामदार र कम भूमि भएका व्यक्तिहरूको उत्थानशील क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।

कार्यक्षेत्र: बोगटान फुडसिल गा.पा. वार्ड नं. २, ३, ५ र ६

साझेदार संस्था: समान पहुँच विकास केन्द्र (सिड) नेपाल डोटी

मुख्य उपलब्धीहरू:

- यो परियोजना २०७९ पुष १७ बाट शुरु भएको हुनाले गाउँपालिकास्तरीय अभिमुखीकरण तथा विस्तृत परियोजना कार्यन्वयन योजना निर्माण गरी हालसम्म समुदाय छनौट प्रक्रियाका आधारमा छनौट गरिएका टोल/वस्तीहरूमा ३२ वटा समूहहरू, १६ वटा बालक्लव/समूह र ४ वटा किशोरकिशोरी समूह गठन गरिएको छ । समूहमा जम्मा ७९१ (महिला-७१२ र पुरुष-७९) सहभागी भएका छन् भने बालक्लव र किशोरकिशोरी समूहमा जम्मा ४९८ (बालिका/किशोरीहरू-२१६ र बालक/किशोरहरू-२८२) बालबालिका तथा किशोरकिशोरी संलग्न भएका छन् ।
- परियोजना लक्षित वडाहरूमा कृषि व्यवसायका लागि सहक्षेत्र विश्लेषण गरी सम्भावित कृषि व्यवसायहरू पहिचान गरी प्राथमिकीकरण गरिएको छ । जसमा मसला बालीमा अदुवा, तरकारी बालीमा बन्दा र गोलभेंडा, फलफूल बालीमा सुन्तला र आरुवखडा तथा पशुपालनमा बाखापालन प्राथमिकतामा रहेका छन् ।

बडीकेदार एकीकृत समुदाय रूपान्तरण परियोजना

कार्यक्षेत्र: बडीकेदार गाउँपालिका वडा नं. १,२, ३, ४ र ५

साझेदार संस्था: ग्रामिण समुदाय विकास केन्द्र, बडीकेदार

परियोजनाको लक्ष्य: रुपान्तरित बडीकेदार गाउँपालिकामा महिला, पुरुष, बालबालिका तथा अपाङ्गता भएका सबैलाई प्रशस्तताको जीवन ।

मुख्य उपलब्धीहरू

- जम्मा ५६ जना व्यक्तिहरूलाई व्यवसायिक तालिम प्रदान गरी व्यवसायका लागि आवश्यक सहयोग पश्चात् आयआर्जनमा वृद्धि भएको छ ।
- प्रदेश तथा स्थानीय तहसँगको सहकार्यमा ११०० मिटर लामो सिँचाई कुलो निर्माण सम्पन्न भई करिब ५ हेक्टर जमिन सिँचाई हुनुको साथै ५० घरधुरी लाभान्वित भएका छन् ।
- पानीको मुहान संरक्षणबाट १६ घरधुरीलाई खानेपानीको सहजता भएको छ । पहिले दुई घण्टा हिँडेर ल्याउनुपर्ने पानी अहिले आफ्नै घर आँगनमै सजिलैसँग उपलब्ध भईरहेको छ ।
- ८ जना स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई प्रसुती तथा परिवार नियोजन सम्बन्धी तालिम प्रदान तथा स्वास्थ सामग्री हस्तारन्तरण गरी स्वास्थसेवामा सुधार ल्याउनमा सहयोग पुगेकोछ ।

अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको उपचार सहयोग कार्यक्रम

कार्यक्षेत्र: बोगटान फुडसिल गाउँपालिका

साझेदार संस्था: समान पहुँच विकास केन्द्र (सिड), नेपाल

परियोजनाको लक्ष्य: अपाङ्गता भएका बालबालिकाहरुको उपचार तथा पुनर्स्थापनामा सहयोग पुऱ्याउने ।

- अपाङ्गता भएका १० जना बालबालिकाहरुले (८ केटा र २ केटी) पुनर्स्थापनाका लागि उपचारमा सहयोग पाई उनीहरुको दैनिक क्रियाकलापहरुमा सहजता भएको छ ।
- अपाङ्गता भएका बालबालिकाहरुका परिवारका सदस्यहरुले चिकित्सकीय अभ्यास (फिजियो थेरापी) का सीपहरु सिक्नुका साथै सहायक सामग्रीहरुको प्रयोग सम्बन्धी तालिम प्राप्त गरी अपाङ्गता भएका बालबालिकाहरुको स्वास्थ्यमा सुधार ल्याउन महत्वपूर्ण भूमिका खेल्नुभएको छ ।

व्यवसायमा निरन्तरता

– नरमाया कपड्याल

जोरायल गाउँपालिकाको सिलङ्गीवागमा सिलाईकटाई पसल सञ्चालन गर्दै आउनु भएकी ३७ बर्षकी नरमाया कपड्याल वडा नं. ४ को अपाङ्गता अधिकार प्रवर्धन समितिका सदस्य हुनुहुन्छ । सानै उमेरमा बोलाई तथा सुनाईमा समस्या देखिएकोले उपचारको लागि प्रयास गरे पनि निको भइनन् । शारीरिक रुपमा अपाङ्गता भएपछि उनले विभिन्न लाञ्छनाहरूको सामाना गर्नुपर्‍यो । उनले अपाङ्गता भएके व्यक्तिसँग विवाह पनि गर्नुभयो । घरको आर्थिक अवस्था कमजोर भएको र श्रीमान्को समेत आम्दानी नभएकोले उनले सिलाई कटाई सिकेर घरमै बसेर सामान्य मेसिनद्वारा सिलाईको काम गर्दै आईरहनु भएको थियो । उनले बजार क्षेत्रमा पसल सञ्चालन गरी आम्दानी वृद्धि गर्न चाहन्थिन् तर बजार क्षेत्रमा पसल सञ्चालन गर्न उनीसँग ज्ञानका साथै लगानीको अभाव थियो ।

जब अपाङ्ग सेवा संघ डोटी र यू.एम.एन.को साझेदारीमा सञ्चालित समुदायमा आधारीत पुनर्स्थापना परियोजना अन्तर्गत गठन भएको अपाङ्गता अधिकार प्रर्वधन समितिमा उहाँ आवद्ध हुनुभयो । उहाँ समितिको बैठकमा नियमित उपस्थित हनुभयो र आफ्नो व्यवसाय विस्तार गर्ने योजनाको विषयमा समूह बैठकमा प्रस्ताव राख्नुभयो । समितिले उनको समस्या देखेर संस्थाबाट आयआर्जनका लागि गरिने सहयोगमा उहाँलाई छनौट गरियो । उहाँले व्यवसाय सञ्चालन सम्बन्धी तालिम पाउनुका साथै व्यवसाय विस्तारका लागि रु. २०,००० आर्थिक सहयोग पनि प्राप्त गर्नुभयो । उक्त रकमबाट उहाँले कपडा सिलाउने मेसिनका साथै अन्य आवश्यक सामग्री समेत खरिद गरी जोरायल गाउँपालिकाको सिलङ्गीवागमा आफ्नै सिलाईकटाई पसल सञ्चालन गर्दै आईरहनु भएको छ ।

हाल आएर पसलबाट परिवार र घरको अन्य खर्च साथै बालबालिकाहरूको विद्यालयको खर्च व्यहोर्न सहयोग पुगेको छ र भविष्यको लागि केही रकम बचत गर्दै आउनु भएको छ । अहिले उहाँले चाहेको कुरा पुरा गर्न सक्ने हुनु भएको छ । समुदायमा आत्म सम्मानका साथ जीवन बाँच्ने आधार निर्माण भएको छ । यो सहयोगका लागि सहयोगी संस्थाहरूलाई धन्यवाद दिन चाहनुहुन्छ ।

गतिविधि

सहायक सामग्री तथा अपाङ्ग मैत्री शौचालय सहयोग, जोरायल

समूह बैठक, बोगटान फुडसिल

बालमैत्री कक्षाकोठा व्यवस्थापन सहयोग, बडीकेदार

जिल्ला कोभिड व्यवस्थापन समितिलाई स्वास्थ्य तथा सुरक्षा सामग्री सहयोग

नाम	पद
रमेश थिङ	क्लस्टर टीम लिडर
खडक बहादुर पौडेल	वित्तिय संयोजक
खेमराज भण्डारी	परियोजना व्यवस्थापक - सुशासन (सक्षम)
सुरेन्द्र बहादुर राई	परियोजना व्यवस्थापक - सुशासन (कर्ड)
सिपोरा महतो	परियोजना व्यवस्थापक - जीविकोपार्जन (बिआईसिटी)
लक्ष्मी अवस्थी	परियोजना व्यवस्थापक - जीविकोपार्जन (क्लाइमेट्स)
प्रकाश श्रेष्ठ	सवारी चालक
राजकुमार श्रेष्ठ	कार्यालय सहायक

साझेदार संस्थाहरू

ग्रामिण समुदाय विकास केन्द्र (आर.सी.डी.सी.)

समान पहुँच विकास केन्द्र (सिड) नेपाल

यू.एम.एन. र यसका साझेदार संस्थाहरु र यसका कर्मचारीहरु प्रति कुनै सल्लाह सुझाव वा गुनासो भएमा हामीलाई भन्नुस् ।

हामीलाई सुझाव पेटिकामा सुझाव पत्र, ईमेल, कुराकानी वा फोन मध्ये कुनै पनि माध्यमबाट दिन सक्नुहुन्छ ।
यू.एम.एन. केन्द्रीय कार्यालय, पोष्ट बक्स नं. १२६, काठमाडौं, १६६००१२८११८ (नि:शुल्क फोन नं.)
९८४७३८७०३०, ९८६५९६०३६०
feedback@umn.org.np
feedback.dt@umn.org.np
www.umn.org.np/feedback

यू.एम.एन. डोटी क्लष्टर | जोरायल गाउँपालिका-२, बुडर
फोन नं. ९४ ४१००५९ | doti@umn.org.np | www.umn.org.np